

Абай шығармалары мен Абай туралы ақпарат орыстілді мектептердегі оқулықтарда қамтылуының статистикалық-сандық мәліметтеріне сүйене отырып, мынадай қорытындыға келе отырып, пікірілерімізді айтамыз: біріншіден, 1-11 сынып аралығындағы орыстілді мектепте оқитын оқушы Абай ақпаратымен танысуы қазақстандық оқушы үшін саны жеткілікті деп санаймыз, ендігі тұста сапасына назар аударса деген ұсыныс білдіреміз; екіншіден, мәлімет бірізді берілмейді (сыныптар арасындағы тепе-теңдік және жас ерекшелік ескерілмеген); үшіншіден, гуманитарлық және жаратылыстану бағыт арасындағы байланыстың жоқтығы (жаратылыстану ғылымында Абайға қатысты ақпарат аз берілген); төртіншіден, статистикалық мәліметтерге сүйенсек, бастауыш сынып оқушысы Абайды танып шығады дегенге күмән келтіреміз, осы мәселеге жіті назар аударса деген ұсыныс; бесіншіден, қазақтілді мектептердегі оқулықтар мен орыстілді мектеп оқулықтарындағы Абайға қатысты мәліметтің берілуі, біздің ойымызша, өзара байланыста, өзара үйлесімде болуы керек. Орыстілді мектептің оқушысы Қазақстанның азаматы болғаны себепті Абайды танып-білуі парыз; алтыншыдан, аудармашылардың аты-жөнін беруді оқулық авторларына ұсыныс ретінде айтамыз. Бұл ғылыми этикетті қалыптастыруға тәрбиелейді.

Сөз соңында айтарымыз, Абайды танытуда «Қазақ тілі мен әдебиеті», «История Казахстана», «Русский язык и литература», «Самопознание» оқулықтарының елеулі үлес қосып отырғанын айта кету керек. Орыстілді мектеп оқулықтарындағы Абай контентінің сапасын арттырып, санын көбейтіп, оқушы мен Абай әлемінің арасындағы байланысты арттыра түсуіміз қажет.

ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ:

[1] Ф.Ш.Оразбаева, Ж.Т.Дәулетбекова, Р.С.Рахметова, А.Қ.Рауандина, Б.Қ.Мукеева. Қазақ тілі мен әдебиет. 7-класс. Алматы: Көкжиек-Горизонт, 2017. -24 б.

[2] Салханова Ж., Демченко А. Литература. 10-класс. Алматы: Мектеп, 2019. -192 с.

[3] Лукпанова Г., Савельева В., Кутукова Е., Емельянова О. Литература. 10 класс. Алматы: Жазушы, 2019. -263 б.

[4] Джандосова З.А. История Казахстана. 11 класс. Алматы: Мектеп, 2019. -339 с.

МРНТИ16.01.45

З.Ж.Бекмамбетова¹, Ә.Манарбекқызы²

¹Тұран университетінің «Журналистика және аударма ісі»

кафедрасының доценті, педагогика ғылымдарының кандидаты,
Алматы, Қазақстан

²Қорқыт ата атындағы университетінің «Шетел тілдері және
аударма» кафедрасының магистранты, Қызылорда, Қазақстан

АҒЫЛШЫН ТІЛІ САБАҒЫНДА СӨЙЛЕУ ҚАБІЛЕТІН АРТТЫРУДА КОММУНИКАТИВТІ ОРТА ҚАЛЫПТАСТЫРУ

Аннотация. Бұл мақалада қазіргі оқу мен оқыту үдерісіндегі ағылшын тілін оқытуда оқушылардың коммуникативті орта қалыптастыру мен күзiреттіліктерін дамыту біліктілігін, оқушылардың қызығушылығын ұйымдастыруды қажеттілігі қарастырылған.

Тірек сөздер: коммуникативтік тәсіл, оқыту іс-әрекеті, лексикалық бірліктер.

З.Ж.Бекмамбетова¹, Ә.Манарбекқызы²

¹кандидат педагогических наук, доцент кафедры
«Журналистика и переводческое дело» университета Туран,
Алматы, Казахстан

²магистрант кафедры «Иностранные языки и перевод»
университета Коркыт Ата,
Кызылорда, Казахстан

ФОРМИРОВАНИЕ КОММУНИКАТИВНОЙ СРЕДЫ В РАЗВИТИИ НАВЫКОВ РЕЧИ НА УРОКАХ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА

Аннотация. В данной статье рассматривается необходимость формирования коммуникативной среды и развития компетенций учащихся, организации интереса учащихся к преподаванию английского языка в современном процессе обучения и образования.

Ключевые слова: коммуникативный подход, учебная деятельность, лексические единицы

Z.ZH.Bekmambetova¹, A.Manarbekkyzy²

¹Turan University, Department of Journalism and Translation
Associate Professor, Candidate of Pedagogical Sciences,
Almaty, Kazakhstan

²Korkyt Ata University, master's student of the Department of Foreign
Languages and Translation,
Kyzylorda, Kazakhstan

FORMATION OF THE COMMUNICATIVE ENVIRONMENT TO IMPROVE SPEAKING SKILLS IN ENGLISH LESSONS

Annotation. This article discusses the need for the formation of the communicative environment and development of students' competencies, the organization of students' interest in learning English in the modern process of teaching and education.

Keywords: communicative approach, learning activities, lexical units.

Халықтың білімділігі – ел байлығының ең маңызды бөлігі. Қазіргі таңда дамыған елдерде жастарымыздың білім алуы озық мәдениет пен дүниетаным қалыптастырудың бірден бір жолы. Елбасымыз Нұрсұлтан Назарбаев «Жаңа әлемдегі жаңа Қазақстан» атты Қазақстан халқына жолдауында «Тілдердің үш тұғырлығы» мәдени жобасын кезеңдеп іске асыруды ұсынды. Қазақстан бүкіл әлемде халқы үш тілді пайдаланатын жоғары білімді ел ретінде танылуы тиіс. Яғни ағылшын тілі – жаһандық экономикаға ойдағыдай кірігу тілі екендігін атап айтты. Осыған орай еліміздегі білім беру саласында оқытудың жаңартылған мазмұнға ие болуы, оқу үдерісіне түбегейлі өзгеріс әкелді. Шетел тілдерін оқыту әдістемесінде заман талабына сан қырлы бағыт-бағдар инновациялық, технологиялық білім беру жүйесі пайда болды. Тілдің қарым-қатынас қызметі өзара хабар алысатын саналы әрекет түрінде жүзеге асады. Тілдің әртүрлі деңгейіндегі тілдік бірліктердің ерекшеліктері, сөйлеудің коммуникативті түрлері, сөйлесімдер мен мәтіндердің коммуникативтілігіне негіз болып отыр. Қазіргі кезде тілді коммуникативтік оқыту мәселесіне ерекше назар аударылуда. Ағылшын тілін оқытудың жаңа технологиясы тілдің коммуникативтік қызметін ескере отырып, оны коммуникативтік танымдық жағынан меңгертуді көздейді.

Оқыту әдістемесіндегі заман талабына сай әдістердің бірі коммуникативтік оқыту технологиясы. Осы мәселе жөнінде, яғни ағылшын тілін оқытудағы коммуникативті біліктілік деңгейді Германияның оқу бағдарламасын жасаған неміс ғалымдары Г.Нойнер, Г.Хунфельд былай түсіндіреді: Коммуникация тіл және іс-қимыл, күлу, дауыс ырғағы сияқты әрекеттер арқылы болады. Ол алдын-ала жоспарланған, дайындалған болуы немесе жоспарланбаған болуы мүмкін. Коммуникативтік оқыту технологиясы дегеніміз - пікір алысуға негізделген әдістеме [1]. Ал, адамдар тілді сөйлем түрінде қолданғанда ғана бірін-бірі түсініп, ой-идея алмасса демек, пікірлесе алады. Шетел тілін үйретудің бастапқы деңгейінен бастап оқушыларды жалаң сөздерге емес, белгілі бір дәрежеде ағылшын тілінде сөйлеуге, өз ойын басқаға жеткізе алатын, біреудің сөйлеген сөзін, жазғанын түсіне алатын дәрежеге жеткізу мақсатында, ағылшын тілін алғашқы сабақтан бастап сөйлем түрінде үйреткен дұрыс. Себебі, жеке атау тұлғалы сөздер де, грамматикалық формалар да өзара бір-бірімен байланысып,

сөйлем құрамына енгенде ғана тұтас аяқталған тиянақты ойды білдіре алады.

Зерттеу материалдары мен әдістемесі: Е.Пассов ұзақ жылдар бойы жүргізген ғылыми-зерттеу жұмысының нәтижесінде коммуникативтік оқытуда «ситуация» мен «ситуативтілікті» анықтап алу қажет екеніне көз жеткізген. «Ситуация» – дегеніміз, қарым-қатынас жасаушылардың, сөйлесушілердің санасында қалыптасқан өзара қарым-қатынасының жүйесі; ал «ситуативтілік – қарым-қатынастармен байланыс» деп қорытынды жасайды [2].

Коммуникативтіліктің қандай жағдайда пайдалы, тиімді болатынына мұғалімнің тигізер ықпалы зор және оқыту барысындағы білім сапасына да мұғалімнің үнемі көңіл бөліп отыруы аса маңызды. Сондықтан, ағылшын тілдерін оқытуда коммуникативтік оқыту әдісін қолдану – оқушылардың сөздерді грамматикалық тұрғыдан бір-бірімен дұрыс байланыстырып, еркін сөйлей білуіне мүмкіндік береді. Ағылшын тілін оқытуда коммуникативті мақсатқа жетуде ауызекі сөйлеудің рөлі өте зор. Себебі, ауызша сөйлеу арқылы адамдар бір-бірін түсінеді, өз ойларын айтады, дәлелдейді, естіген, айтылған хабарға өз көңіл-күй қатынасын білдіреді. Сөйлеудің екі түрі: монолог және диалог бар. Диалог – екі немесе бірнеше адамның сұрақ-жауап ретінде сөйлесіп, тіл қатысуы. Диалогтық сөйлеу алдын ала жоспарланбайды, сөйлесу кезінде пайда болады. Оқушылар жалпы, арнаулы сұрақтарды қоя алуы, әр түрлі сұрақтарға жауап бере алуы, өтініш, бір нәрсемен келісетінін немесе келіспейтінін білдіре алуы керек. Оқушылардың сөйлеу қарқынын дамыту керек және әр оқушы сөйлегенде кем дегенде екі реплика айтуы керек. Диалогтық сөйлеуді дамытуда дискуссия түрінде өтетін сабақ, экскурсия түрінде өтетін сабақ, ойын түрінде өтетін сабақ, талқылау сабақтарының рөлі зор. Монологтық сөйлеуді дамыту сабақтары-шет тілін оқытудағы негізгі мақсат болып есептеледі. Монолог түрінде оқушы өз ойын жеткізеді, белгілі тақырып аясында сөйлейді немесе бірілген суреттерді суреттеп айтады. Монологтың маңызы оқушының ағылшын тілінде сөйлеу қабілетін жетілдіруге ықпал етеді [3].

Зерттеу нәтижелері және оларды талқылау: Белгілі ресейлік лингвист, шет тілді білім беру әдістемесі саласындағы маман Е.И.Пассов «Коммуникативтік әдіс оқыту процесі коммуникация процесінің үлгісі болып табылатынына негізделген» деп айтып өткен. Е.И.Пассов өзінің «Шет тілді білім берудің коммуникативтік теориясы мен технологиясы негіздері» атты кітабында сөйлеуді оқытудағы коммуникативтік әдісті егжей-тегжейлі қарастыра отырып, осы әдістің 4 белгісін көрсетеді [1].

Біріншіден, бұл әдіс дифференциялықпен сипатталады, ол осы әдістің әрбір қабылдауы белгілі бір мақсатқа қол жеткізу құралы болып табылады; мұндай мақсат сөйлеу қызметінің қандай да бір түрін жасай білу болып табылады.

Екінші маңызды белгі-бұл әдістің оқыту шарттарынан тәуелсіздігі. Бұл белгінің мәні тәсіл тактика емес, оқыту стратегиясын анықтайды, сәйкесінше оны таңдау тілге, қарым-қатынас сатысына және т.б. байланысты бола алмайды.

Үшіншіден, әдіске кіретін принциптердің жиынтығы есебінен қол жеткізілетін сөйлеу қызметін оқытудың барлық жақтарын қамту қабілеті.

Төртінші белгі әдіс бойынша негізгі өзектің болуы немесе М.В.Ляховицкий айтқандай, «басты әдістемелік есепті шешудің басым идеясы». Басты идеяның болуы қағидаттарға функционалдық негізделген болуға мүмкіндік береді. Және бұл идея - оқытудың коммуникативтілігі [4].

Оқытудың коммуникативтік әдісі кезінде барлық жаттығулар сөйлеу сипаты бойынша болуы тиіс. Шартты сөйлеу жаттығулары - бұл дағдыны қалыптастыру үшін арнайы ұйымдастырылған жаттығулар. Олар үшін лексикалық бірліктердің біртектес қайталануы, уақыт бойынша ажырамауы тән. Сөйлеу жаттығуларына оқушылардың сөйлеу тапсырмасын шешуі тән. Олар мәтінді қайта баяндау, суреттерді, адамдарды, заттарды сипаттау кезінде, қандай да бір оқиғаларға түсініктеме беру үшін, өз бағасын айту және қандай да бір фактіге қарым-қатынас жасау үшін пайдаланылады.

Сондай-ақ, оқушыларға тілді өзінің тікелей функциясы – ой қалыптастыру мен тұжырымдауда пайдалана отырып, мәселелерді шешу және ойлау мүмкіндігін беру маңызды. Сондықтан, қарым-қатынасқа шынайы коммуникативтік оқытуды іске асыру үшін оқушыларға тапсырмаларды сөйлеу міндеті ретінде ұсыну қажет.

Қорытынды: Ағылшын тілінде сөйлеуге оқытудың коммуникативтік әдісіне қатысты жоғарыда айтылғандардың барлығы бұл жағдайда оқу пәні сөйлеу қызметі болып табылады. Бұл әдіс – сөйлеу қабілеті және оларды дәйекті қалыптастыру үшін жаттығулар ұсынылуымен айқын көрінеді. Осының бәрі өз кезегінде И.Пассов сөйлеуге оқытудың коммуникативтік әдісі шет тілдерін оқытудың іс-әрекеттік түрін білдіреді деп айтуға негіз береді.

Жоғарыда айтылғандарды негізге ала отырып, коммуникативтік оқыту үдерісінде қажет деген қорытынды жасауға болады, өйткені коммуникативтік қарым-қатынас әрбір оқушының даралығын есепке алу, оқыту процесінің тілдік бағытталуында, оқыту функционалдығындағы көрініс, қарым-қатынастың жағдаяттылығы, оқыту процесінің тұрақты жаңалығы. Ағылшын тілінде үнемі сөйлеу оқушылардың тілді білмеймін деген ойдан арылтып, оқуға деген қызығушылығын арттырады. Оқушыларды оқып жатқан деңгейде сөйлету мұғалімнен орасан зор еңбекті талап етеді. Еліміздің еңсесі биіктеп дамыған елдермен халықаралық қатынастар күннен-күнге кең етек алып, шетел тілдерін білу қажеттігі, яғни шетел тілдерін оқыту заманауи білім беру жүйесінің негізгі бөлігіне айналды.

ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ:

[1] Пассов Е.И. Коммуникативный метод обучения иноязычному говорению. – М. Просвещение, 1985 -223.

[2] Пассов Е.И. Технология коммуникативного обучения иноязычной культуре. –М., 1989. -137.

[3] Жолдыбаева Г.Т. Коммуникативті оқыту технологиясының теория және практика тұрғысынан жүзеге асырылуы. «Ағылшын тілі мектепте» Республикалық ғылыми- әдістемелік педагогикалық журнал № 16 2007. - 8-10 бб.

[4] Мильруд Р.П; Максимова И.Р. Современные концептуальные принципы коммуникативного обучения иностранным языкам / Р.П. Мильруд; И.Р.Максимова // Лингвистика. 1999. - № 8.С.9-15

МРНТИ16.31.41

A.Smagulova¹, Zh.K.Zhumaliev², A.Rysbek³

¹candidate of pedagogical sciences, professor of Diplomatic Translation Chair, Faculty of international relations, al-Farabi Kazakh National University, Almaty, Kazakhstan

e-mail: aigerim_0715@mail.ru tel.: +7 701 167 4373

²Senior teacher of Diplomatic Translation Chair, Faculty of International relations, al-Farabi Kazakh National University, Almaty, Kazakhstan, email: j.jumaliye@gmail.com

³2nd year Master student of Humanitarian science of Diplomatic Translation Chair Faculty of International relations, al-Farabi Kazakh National University Almaty, Kazakhstan, email: miss.mooncouple@mail.ru

FEATURES OF TRANSLATION OF NEWSPAPER ARTICLES IN THE MEDIA FROM ENGLISH INTO RUSSIAN

Annotation. This article examines the features of translation of English newspaper articles in the context of language development. The life of a modern person is changing rapidly. The language we use when we exchange information responds quickly to these changes. The journalistic style is more receptive to these changes in comparison with other styles of speech. Since the concept of journalistic style is broad, we will consider one type of journalism - newspaper style. In the era of globalization, international relations are developing at a faster rate. That is why this topic of the article is relevant. Through the prism of newspaper texts, we see the development of a foreign language, especially the changes taking place in it. With the help of an adequate